

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobců: **a) V. M., b) I. M., c) A. M., d) N. M.**, zast. Mgr. Anetou Bendovou, advokátkou se sídlem v Hradci Králové, U Soudu 388, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**, Nad Štolou 3, 170 34, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 8. 2015, č. j. 32 Az 47/2014 - 80,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 8. 2015, č. j. 32 Az 47/2014 - 80, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobci (dále jen „stěžovatelé“) domáhají zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byly zamítnuty jejich žaloby, kterými se domáhali přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 12. 2014, č. j. OAM-554/ZA-ZA14-K01-2014 a ze dne 4. 12. 2014, č. j. OAM-550/ZA-ZA14-K01-2014, kterými jim nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

V kasační stížnosti stěžovatelé uvádějí, že rozhodující příčinou problémů stěžovatele a) [dále jen „stěžovatel“] v zemi původu byla skutečnost, že se obával o svůj život, ke svým tvrzením nemohl předložit důkazy o situaci v zemi původu (a to i v Kyjevské oblasti, kde žil se svou rodinou), které si měl dle jeho názoru opatřit správní orgán. A to např. zprávu UNHCR, kterou provedl až krajský soud v rámci toho, že na ni stěžovatel a) nejen poukázal, ale také ji předložil (nicméně soud vůbec nehodnotil, že tato zpráva je v rozporu se zprávami žalovaného orgánu o stavu v zemi původu stěžovatelů). I dle zprávy MV Červeného kříže ze dne 25. 7. 2014 a vyjádření komisařky pro lidská práva při OSN, výroční zprávy Amnesty International 2014/15, dochází při bojích na Ukrajině k porušování mezinárodního humanitárního práva.

Ke konstatování soudu, že rozhodný je stav v době rozhodování správního orgánu, stěžovatelé uvádějí, že si jsou toho vědomi a důkazy jimi předložené neměly být dokladem nových či rozšiřujících důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, nýbrž měly prokázat jejich důvodnou obavu. Ve vztahu k § 14 a § 14a zákona o azylu dokládali, že je dáno nebezpečí vážné újmy a nemohou využít ochrany státu, jehož jsou občany. V době podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany v České republice stěžovatel o nových skutečnostech nemohl vědět, když o svém povolání k vojenské službě a výsledku ve věci jeho údajné trestné činnosti se dozvěděl pouze díky příbuzným, kteří mu listiny toto osvědčující zaslali. Tím více je ale podpořena jeho důvodná obava z ohrožení na životě a zdraví. Odkazy soudu na judikaturu Nejvyššího správního soudu a Vrchního soudu v Praze nejsou příléhavé. Zejména citované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, č. j. 6 A 502/94 - 39, je dle stěžovatelů nutno chápat tak, že povolání vlastních občanů k výkonu vojenské služby, byť i v rozporu se zákonodárstvím státu, není pronásledováním, absentují-li další skutečnosti. V případě stěžovatele však takové skutečnosti neabsentují, stěžovatel bez jakéhokoli vojenského výcviku je v současné době povolán k vojenské službě do oblasti východu Ukrajiny. Je tomu tak v rozporu se zákony země, které soud odmítl k důkazu provést s odkazem na nadbytečnost. Stěžovatel by tak byl donucen bojovat, ač se zbraněmi obecně neumí zacházet, nikdy výcvikem jako osoba nepodléhající odvodní povinnosti neprošel. To vše za situace, kdy proti němu bylo zahájeno trestní řízení, což rovněž doložil důkazem a lze tedy důvodně předpokládat, že by byl nasazen do bojů v první linii bez dalšího. K těmto dalším skutečnostem dle stěžovatelů soud vůbec nepřihlédl a nehodnotil je.

Soud rovněž konstatuje, že stěžovatel a) nevyslovil před správním orgánem obavu v souvislosti se svou pomocí D. L. Stěžovatel ji ovšem ani vyslovit nemohl, když nevěděl, že je podezřelý z podpory teroristy. To se také dozvěděl později. Soud v této souvislosti neprovedl důkaz rozhodnutím o statutu p. L. v České republice s odkazem na nutnou ochranu osobních údajů. V tomto směru je z vyjádření p. L. zřejmé, že tento by ničeho nenamítal proti takovému důkazu; pokud soud měl případně pochybnosti, měl na něj učinit dotaz, zda souhlasí se čtením rozhodnutí žalovaného orgánu v jeho věci. Zde stěžovatel zdůrazňuje, že byť má být každá žádost posuzována individuálně, obecně platí rovnost všech, a to i ve smyslu rozhodování. Pokud pak byl p. L. přiznán statut uprchlíka, není důvodu ho také nepřiznat stěžovateli. Pokud pak v případě p. L. byl dán důvod pro udělení doplňkové ochrany či humanitárního azylu, je v takovém případě dán i u stěžovatele. A to tím spíše, že právě kvůli osobě p. L. je proti stěžovateli na Ukrajině zahájeno trestní stíhání ve smyslu § 256 trestního zákoníku Ukrajiny. Stěžovatel je ohrožen značnou trestní sazbou. Přitom sám správní orgán učinil nesporným závěr, že stěžovatel nebyl nijak politicky aktivní a nespороval stěžovatelovo tvrzení, že pouze p. L. poskytl týden zázemí u sebe doma. Za této situace je tím více zřejmé, že při absenci jakékoliv aktivity stěžovatele, je ze strany státních orgánů stíhán, což je zcela zřejmě v rozporu s obecnými principy ochrany lidských práv a nezákonně dochází k represím vůči bezúhonným osobám. Tím spíše se stěžovatel obává o svůj život, nezákonné uvěznění či vyslání do přímých střetů s prorusky orientovanými separatisty.

Tyto skutečnosti je dle stěžovatelů nutno hodnotit jako závažné porušování lidských práv a původcem tohoto pronásledování jsou státní orgány Ukrajiny.

Stěžovatelé se dále ohrazují proti závěru soudu, že by se snažili svůj příběh vygradovat. Pouze uvedli v rámci podané žaloby skutečnosti, o nichž se dozvěděli až po podání žádosti o mezinárodní ochranu a které dle nich popisují širší souvislosti v rámci jimi tvrzeného azylového důvodu, tj. rozšíření se ozbrojeného konfliktu na území celé Ukrajiny, včetně Kyjevské oblasti.

Pokud jde o stěžovatelku b) a stěžovatele c) a d) tito si jsou od počátku řízení vědomi toho, že v jejich případě jsou dány podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny

pokračování

(dle § 13 zákona o azylu) ve vztahu k osobě stěžovatele, event. v případě neudělení azylu dle §12 písm. b) zákona o azylu, při udělení doplňkové ochrany stěžovateli pak doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny dle §14b cit. zákona.

O udělení humanitárního azylu rozhoduje správní orgán na základě správního uvážení, čehož si jsou stěžovatelé vědomi. Nicméně i zde míra volnosti při správním uvážení je omezena zákazem libovůle vyplývajícím z ústavně zakotveného principu právního státu. To tedy znamená, že správní orgán může hodnotit jednotlivé skutečnosti v rámci správního uvážení, musí však přitom přihlédnout ke všem skutečnostem svědčícím ve prospěch i neprospěch stěžovatelů a rovněž v komparaci s žádostmi jiných žadatelů (zde např. konkrétně p. L.). V tomto směru v případě stěžovatele žalovaný správní orgán pochybil, stejně tak i soud, který nepřihlédl k situaci stěžovatele, kterou podpořil i důkazy, které dříve nemohl předložit. V tomto směru stěžovatelé uvádějí, že si jsou vědomi toho, k jakému okamžiku je žádost o mezinárodní ochranu posuzována. Nicméně pokud v řízení vyjdou najevo skutečnosti tvrzené žadateli a tvoří překážku vycestování, je soud povinen k tomuto bez dalšího přihlédnout. Z logiky věci a ani hospodárnosti řízení není na místě takový postup, že by snad stěžovatelé měli rezignovat na ochranu svého tvrzeného práva na mezinárodní ochranu, a podat novou žádost, v níž by tvrdili jiné důvody azylově relevantní a dokládali je již v tomto řízení předloženými důkazy, na základě nichž je přitom již v tomto řízení možné rozhodnout o udělení ochrany před státními orgány země, kde jsou v mnoha ohledech porušována mezinárodním právem zaručená lidská práva. Stejně jako žalovaný správní orgán, tak i soud zcela nesprávným způsobem posoudil nebezpečí vzniku vážné újmy stěžovatele a) s ohledem na probíhající ozbrojený konflikt na Ukrajině v případě návratu stěžovatele a) do vlasti a ve vztahu k jím uváděným důvodům odchodu z vlasti.

K posouzení příčiny pronásledování mělo soudem dojít ve vztahu k aktuálním zprávám. Je pravdou, že soud konstatoval některé zprávy zaslané do soudního spisu stěžovatelem, ovšem k těmto nikterak nepřihlédl a vůbec nehodnotil rozpor se zprávou předloženou stěžovateli. Přitom informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, a transparentní a dohledatelné, k čemuž v dané věci nedošlo; alespoň to nevyplývá v rovině hodnocení důkazů v řízení provedených. Stěžovatelé jsou tedy přesvědčeni, že napadené rozhodnutí vykazuje vytčené vady, zejména nedostatky ve skutkových zjištěních a následně nesprávném právním posouzení věci. Vycestováním do vlasti by byl stěžovatel vystaven nebezpečí vážné újmy, když v současné době je velmi pravděpodobné přímé ohrožení jeho života z důvodu svévolného násilí v situaci vnitřního ozbrojeného konfliktu a nezákonného pronásledování jeho osoby ze strany státních orgánů.

Na základě výše uvedeného stěžovatelé žádají, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena k novému rozhodnutí žalovanému.

Žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Námitky stěžovatelů neprokazují, že by žalovaný porušil některé ustanovení správního řádu či zákona o azylu; je nadále přesvědčen, že rozhodnutí ve věci stěžovatelů byla vydána v souladu se zákonem o azylu a správním řádem. Žalovaný trvá na správnosti vydaného rozhodnutí, neboť podle jeho názoru zjistil skutečný stav věci, případ posuzoval ve všech souvislostech, zabýval se všemi skutečnostmi, které v průběhu správního řízení stěžovatelé uvedli, a opatřil si potřebné podklady a objektivní informace pro rozhodnutí. Žalovaný uvádí, že se přiklání k rozhodnutí soudu, neshledává v něm žádná pochybení, neboť v případě stěžovatele ad a) podmínky stanovené § 12 písm. b) zákona o azylu nebyly naplněny. Stěžovatel nesplňuje ani zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2

písm. b), c) zákona o azylu. Z tohoto důvodu nepřichází v úvahu ani udělení azylu za účelem sloučení rodiny (§ 13 zákona o azylu) či doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny (§ 14b zákona o azylu) ostatním stěžovatelům.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelé ve své kasační stížnosti, co se týče důvodů, v čem spatřují nesprávnost a nezákonnost napadených rozhodnutí žalovaného, přicházejí s úplně shodnými argumenty jako ve svých žalobách, které podali ke Krajskému soudu v Hradci Králové, žalovaný zcela odkazuje na svá podrobná vyjádření k uvedeným žalobám. Žalovaný zdůrazňuje, že jediným a opakovaně tvrzeným důvodem podání žádostí o mezinárodní ochranu stěžovatelů, jak naznal i krajský soud, byly obavy vyplývající z obecné zhoršené bezpečnostní situace v zemi a její rozšíření do místa jejich bydliště, a z toho vyplývající obavy o život všech členů rodiny. Až teprve v žalobě uvádí stěžovatel a) zcela nové skutečnosti, jimiž i nově odůvodňuje svou obavu z hrozící vážné újmy (povolání k výkonu vojenské služby), ač v průběhu správního řízení tuto obavu vůbec nevyslovil. Ze skutečnosti, kterou sice stěžovatel a) v průběhu správního řízení sdělil, a to že poskytl pomoc a ubytování po dobu jednoho týdne svému zraněnému kamarádovi v rámci události na „Majdanu“, pak stěžovatel znovu až v žalobě nově vyvozuje své obavy z pronásledování, přestože v průběhu správního řízení žádné takové obavy stěžovatel neuváděl a ani nezminil. Uvádí-li stěžovatel a) nyní v kasační stížnosti, že v době podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice o svém povolání k vojenské službě a ani k předvolání k výslechu ve věci jeho údajné trestné činnosti nemohl vědět, a tudíž tyto skutečnosti ani nemohl tvrdit před správním orgánem, tím méně tyto skutečnosti mohl v napadených rozhodnutích předjímat správní orgán. Žalovaný připomíná, že uvedený povolávací rozkaz ze dne 15. 2. 2015 byl matce stěžovatele a) předán až dne 18. 2. 2015. Tato skutečnost proto ani nemohla být předmětem posouzení v pravomocně ukončeném správním řízení o žádosti o mezinárodní ochranu jmenovaného (napadené rozhodnutí správního orgánu ze dne 4. 12. 2014 nabylo právní moci dne 10. 12. 2014). Stejně tak nemohla být předmětem posouzení jiná nová skutečnost tvrzená stěžovatelem a) až znovu teprve v žalobě, přesněji až v jejím doplnění, a to že je pronásledován kvůli své pomoci svému zraněnému známému účastníku „Majdanu“, pokud stěžovatel tuto skutečnost neuplatnil již v řízení před správním orgánem. V průběhu správního řízení vůbec nehovořil o jakýchkoliv svých obavách v souvislosti se svou pomocí svému známému, po celou dobu řízení, jak je patrné z jeho žádosti o mezinárodní ochranu i protokolu o pohovoru, jakožto důvod podání své žádosti opakovaně uváděl pouze své obavy vyplývající z obecné bezpečnostní situace v zemi. Žalovaný tento bod kasační stížnosti uzavírá, že pokud stěžovatel a) před správním orgánem tyto až v žalobě uváděné nové dvě skutečnosti ani nenaznačil, pak nelze správnímu orgánu v žalobě (a nyní i v kasační stížnosti), poté, co správní řízení bylo pravomocně ukončeno, vyčítat že se k těmto skutečnostem ve svém rozhodnutí nevyjádřil či že k takovým v té době neexistujícím tvrzením neprováděl důkazní prostředky. Tvrzení stěžovatelů, že provedené správní řízení vykazuje vady, neboť skutková podstata, z níž žalovaný v žalobami napadených rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, uplatňované jakožto jeden ze dvou důvodů podání jejich kasační stížnosti, se jeví vzhledem k výše uvedenému zcela nepatřičným.

Mezinárodní ochrana formou humanitárního azylu se uděluje jen v ojedinělých a velmi závažných případech, kdy je např. žadatel v situaci bezprostředního ohrožení života či v případech nemožnosti po návratu do vlasti dosáhnout na nutnou adekvátní péči. Například Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku sp. zn. 5 A 720/2000, ze dne 28. 5. 2002 uvádí, že zákonodárce „zákon o azylu, tedy možnost humanitárního azylu, koncipoval výslovně jako dobrodíní státu, nikoli jako právo na přiznání azylu. Ve správním řízení se lze domáhat pouze ochrany práv, nikoli něčeho, co právem není, byt' by zákon umožňoval správnímu orgánu rozhodnutí o tom vydat.“ Podobně o možnosti udělení humanitárního azylu hovoří i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, který navíc upozorňuje, že „správní orgán o humanitárním azylu rozhoduje v

pokračování

mezích svého uvážení, které je soudem přezkoumatelné pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického uvažování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny správním procesním postupem.“ Zalovaný v případě stěžovatelů zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu neshledal. I vztahu k možnosti udělení humanitárnímu azylu správní orgán vycházel ze skutečností, které vyšly najevo v průběhu správních řízení, a je přesvědčen, že na podkladě těchto skutečností v rámci provedeného správního řízení řádně zjistil a následně i řádně posoudil osobní situaci stěžovatelů, když zkoumal rodinnou, sociální a ekonomickou situaci stěžovatelů a současně přihlédl i k věku a zdravotnímu stavu stěžovatelů.

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku [§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dál jen „s. ř. s.“)], je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.); stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je rovněž přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejedikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že je dán čtvrtý důvod přijatelnosti kasační stížnosti, neboť bylo rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 23. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010 - 76, v němž mimo jiné uvedl, že při posouzení otázky, zda v daném případě i při postupu podle § 75 odst. 1 s. ř. s. budou dány dostatečné záruky pro zachování principu „non-refoulement“, bude krajský soud muset pečlivě vážít konkrétní skutkové okolnosti daného případu. Jinými slovy, bude muset tuto otázku posoudit ve vztahu ke konkrétní situaci, ve které se stěžovatel v daném případě nachází.

Kasační stížnost je důvodná.

Krajský soud v rozsudku dospěl k závěru, že stěžovatelům nehrozí vážná újma, což dovodil z toho, že stěžovatelé nikdy neměli žádné potíže se státními úřady, ve vlasti proti nim nebylo a není vedeno trestní stíhání. Nejvyšší správní soud nikterak nezpochybňuje fakt, že takové konstatování má oporu v samotném tvrzení stěžovatele v žádosti. Krajský soud však nikterak již nebere v potaz další relevantní skutečnosti; předvolání stěžovatele k výslechu v trestním řízení jako podezřelého dle § 256 trestního zákoníku Ukrajiny, ačkoliv sám krajský soud listinu obsahující tuto informaci provedl jako důkaz (str. 6 rozsudku). Stejně tak nebere v potaz povolávací rozkaz, který rovněž jako listinný důkaz v řízení před soudem provedl. Tyto listiny, z hlediska možného dopadu na případné vrácení stěžovatelů do země původu, nehodnotil. Krajský soud se těmito skutečnostmi zabýval pouze ohledně udělení azylu; uvedl, že je vázán dle § 75 odst. 1 s. ř. s., skutkovým a právním stavem, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud závěry krajského soudu stran aplikace § 75 odst. 1 s. ř. s. nesdílí.

Jak již Nejvyšší správní soud vysvětlil ve svém rozsudku ze dne 23. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010 - 76, je třeba prolomit závazné procesní pravidlo obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s. za předpokladu, že by bylo třeba použít právní normu požívající aplikační přednosti, konkrétně pak článek 3 Úmluvy, který je třeba ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (viz např. rozsudek ESLP ze dne 7. 7. 1989 *Soering proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 17. 12. 1996 *Ahmed proti Rakousku*, rozsudek ze dne 29. 4. 1997 *H.L.R. proti Francii*, rozsudek ze dne 4. 2. 2005 *Mamatkulov a Askarov proti Turecku*, rozsudek ze dne 11. 1. 2007 *Salah Sheekh proti Nizozemí*, rozsudek velkého senátu ze dne 28. 2. 2008 *Saadi proti Itálii*, rozsudek ze dne 17. 7. 2008 *NA. proti Spojenému království*, rozsudek velkého senátu ze dne 27. 5. 2008 *N. proti Spojenému království* a mnoho dalších) vykládat tak, že stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, reálnému nebezpečí ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, mj. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila.

Krajský soud tedy měl posoudit, zda v situaci, kdy stěžovatelé v řízení před soudem uvedli skutečnosti, které prokazatelně nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany a které jsou zároveň relevantní pro možné udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. b) zákona o azylu či doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) a b) zákona o azylu, existují dostatečné záruky, že i v případě postupu soudu podle § 75 odst. 1 s. ř. s. zde existují dostatečné právní záruky, že nedojde k nucenému vycestování stěžovatelů do země původu dříve, než budou k tomu příslušným správním orgánem dostatečně zváženy tyto nové okolnosti.

Uvedený závěr potvrdil i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, a to v usnesení ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, dostupném na www.nssoud.cz, ve kterém se zabýval otázkou, zda v případě žalob ve věcech mezinárodní ochrany nejsou dány specifické důvody k prolomení jiného závazného procesního ustanovení, konkrétně § 75 odst. 2 věty první s. ř. s., podle něhož soud přezkoumává napadené správní rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Rozšířený senát ve zmíněném usnesení konstatoval: „*Ve věcech mezinárodní ochrany totiž existují mezinárodní závazky, které je třeba respektovat; ostatně mezinárodní smlouvou je soud rovněž vázán a je oprávněn také posuzovat soulad jiného předpisu s takovou smlouvou (čl. 10, čl. 95 Ústavy). Soud tedy musí nad rámec žalobních bodů respektovat princip non-refoulement vyplývající z Ženevské úmluvy a i z čl. 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. (...) Pro daný případ to znamená, že by soud nemohl přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrožící vážnou újmu v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádná další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. (...) Pokud tedy soud má k dispozici poznatky o tom, že žadateli o azyl je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být žalobou výslovně namítána. (...) Pokud tedy soud nemá poznatky podporující závěr, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo nezbytné poskytnout cizinci doplňkovou ochranu, neboť k tomu byly důvody plynoucí ze zásady non-refoulement, která již nemůže být zajištěna v jiném řízení, pak možnost překročení žalobních bodů je vázána jen na výjimky upravené soudním řádem správním (tedy musela by být zjištěna buď nicotnost rozhodnutí, nebo jeho nepřezkoumatelnost znemožňující přezkoumání v mezích žalobních bodů).*“ Tyto závěry rozšířeného senátu jsou obdobně použitelné i pro postup krajského soudu podle § 75 odst. 1 s. ř. s.

Krajský soud tedy může postupovat v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. pouze tehdy, pokud dospěje k závěru, že ač jsou zde z hlediska mezinárodní ochrany nové relevantní skutečnosti, které nebyly v řízení před správním orgánem zohledněny, existují v daném případě dostatečné záruky pro to, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny k tomu příslušným správním

pokračování

orgánem v novém správním řízení. Dlužno dodat, že by se s ohledem na čl. 13 Úmluvy i na čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod mělo vždy jednat o takové řízení, které je ukončeno rozhodnutím podléhajícím možnému soudnímu přezkoumání dříve, než skutečně dojde k vyhoštění či jinému nucenému navrácení dané osoby do země původu.

Krajský soud však takto nepostupoval, když nové skutečnosti vůbec testem zásady non-refoulement neproověřil. Z tohoto důvodu spatřuje v postupu krajského soudu zdejší soud zásadní pochybení, které může mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelů, a proto shledal kasační stížnost nejen přijatelnou, ale i důvodnou, neboť krajský soud nepřihlédl ke konstantní judikatuře zdejšího soudu a nezabýval se testem principu non-refoulement vůči stěžovatelům a nové skutečnosti vůbec neposuzoval.

K námitce týkající se humanitárního azylu odkazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55 podle něhož „*smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“ Obdobně Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48: „*V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kritéria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (prejud. III. ÚS 101/95).*“

Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný nemohl k stěžovateli v žalobě nově uvedeným skutečnostem přihlédnout, neuváděli-li je již ve správním řízení; co se týče v žádosti uváděných skutečností, zdejší soud souhlasí s posouzením žalovaného i krajského soudu, že tyto nejsou relevantní pro udělení humanitárního azylu, a neshledává, že by žalovaný překročil meze správního uvážení.

Ohledně námitky týkající se provedení zprávy UNHCR zdejší soud uvádí, že tato námitka stěžovatelů není pro svou obecnost přezkoumatelná, když stěžovatelé nesdělují, v čem spatřují rozpornost této zprávy se zprávami o stavu v zemi původu stěžovatelů uváděných žalovaným.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatelů proti rozsudku krajského soudu je opodstatněná, a proto napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

V novém řízení bude na krajském soudu, aby se zabýval všemi stěžovateli v žalobě tvrzenými skutečnostmi stran nemožnosti jejich vycestování a prověřil je testem zásady non-refoulement, vyhodnotil je ve světle již soustředěných zpráv o zemi původu a dalších aktuálních zpráv z toho hlediska, zda jsou relevantní pro udělení mezinárodní ochrany dle § 13 písm. b) zákona o azylu či doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, a zda existují dostatečné záruky, že i v případě postupu soudu podle § 75 odst. 1 s. ř. s. zde existují dostatečné právní záruky,

že nedojde k nucenému vycestování stěžovatelů do země původu dříve, než budou k tomu příslušným správním orgánem dostatečně zváženy tyto nové okolnosti.

V této souvislosti je tak třeba přihlédnout ke všem skutečnostem, které byly v průběhu správního řízení zjištěny, a to nejen z výpovědí stěžovatelů a jimi předložených listin, ale i ze současných zpráv o situaci v zemi původu, a zejména přihlédnout k novému tvrzení stěžovatelů o předvolání stěžovatele k výslechu v trestním řízení jako podezřelého dle § 256 trestního zákoníku Ukrajiny a existenci povolávacího rozkazu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 24. března 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu